Pericopa Pekudei – Șehina השכינה (Prezența divină) [anul 5785]

În pericopa Pekudei scrie: „Atunci norul a acoperit Cortul Întâlnirii și slava Domnului a umplut Tabernacolul. Și Moise nu a putut să intre în Cortul Întâlnirii, căci norul sălășluia asupra lui și slava Domnului umplea Tabernacolul” (Exodul 40:34-35). Se pune întrebarea ce înseamnă „slava Domnului” sau după cum se cheamă de obicei Șehina, care a umplut Tabernacolul și l-a împiedicat pe Moise să intre? Există în chestiunea aceasta o divergență profundă între înțelepții evrei. Unii cred că Șehina este unul din numele Domnului, pe când alții susțin că este doar o ipostază care-L reprezintă pe Dumnezeu.

Când înțelepții Talmudului vorbesc de Dumnezeu, coborârea, urcarea și ieșirea Sa, ei folosesc „Șehina”. Prezența Domnului – Șehina – depinde de nivelul moralei poporului. Midrașul de legendă Bereșit Raba ne povestește cum de fiecare dată când o generație a păcătuit, Șehina s-a retras într-una din firmamentele cerurilor. De exemplu, păcatul primului Adam, păcatul lui Cain, păcatul generației potopului, păcatul Sodomiților și alții. Cei care au reușit să-l coboare, au fost „perfecții”, *țadikim*, ca Avraham, Isaac și Iacov sau chiar Moise.

Există de asemenea o dispută în legătură cu prezența Domnului în Templu. În midrașul Șmot Raba 2:2 scrie: „Șmuel Bar Nahman a spus, până când nu a fost distrus Templul, Șehina se afla acolo ... iar când Templul a fost distrus, Șehina s-a retras în ceruri ... Rabi Eliezer spune, Șehina nu s-a mișcat din Sanctuar ... cu toate că el a fost distrus, a rămas în sfințenia lui. Rav Aha spune, niciodată Șehina nu se mișcă de la Zidul de Vest (astăzi: plângerii)”. Însă sunt filozofi evrei care susțin că nu trebuie să interpretăm expresiile acordate Domnului ca fiind îndreptate spre El personal ca nu cumva să ne încurcăm cu o personificare a Lui, un lucru aprig interzis.

Astfel, Rav Saadia Gaon (Rasag, Egipt-Irak sec. 10) spune că nu avem încotro decât să acceptăm că de fiecare dată când ni se povestește că oameni l-au văzut pe Domnul, este vorba de o entitate care îl reprezintă pe Dumnezeu pe care El l-a creat pentru aceea ocazie în mod special dintre unul din îngerii care sunt în jurul Lui care are lumină și splendoare – acesta este „slava Domnului”, iar înțelepții l-au numit „Șehina”.

Rambam (Maimonides, Spania sec. 12) îl urmează pe Rasag, dar îl și contrazice: „Slava Domnului se referă de obicei la lumina creației pe care Domnul îl răspândește printr-o minune în anumite locuri „Slava Domnului așezase pe muntele Sinai ” (Exodul 24:16) ... însă sunt cazuri în care apare El însuși real „Arată-mi rogu-Te, slava Ta” (Exodul 33:18) și urmează și răspunsul „Căci nimeni nu-Mi poate vedea fața și să trăiască” (Exodul 33:20), iar acesta dovedește că slava de aici este vie ... câteodată slava se referă la admirarea Domnului de către toți oamenii” (More nevuhim, Călăuza șovăielnicilor 1-64:a).

Ramban (Nahmanides, Spania, sec.13) se opune vehement părerii lui Rambam și a filozofilor evrei. El afirmă că este adevărat că Moise a refuzat să primească un înger în locul Domnului, însă Divinitatea nu este de teapa îngerilor, ci este în formă de creatură, reprezentant direct al Dumnezeului.

Cabalaua vede în Șehina o entitate aparte de Domnul Însuși. Șehina reprezintă prezența Divinității în lumea oamenilor. După un alt mare înțelept, Rabi Iehuda Ben Barzilai din Barcelona (Spania, sec. 11-12) când este vorba

despre Șehina, aceasta se referă la „Duhul Sfânt”, care este o entitate creată de Domnul. După cartea „Zohar”, Șehina a înțelepților este reprezentarea divinității în formă reală și acțiunea ei în Israel și în lume. Ea este identificată cu ultima Sefira (Malhut) ca fiind conducătorul lumii și „Knesset Israel” din lumea de sus. Așadar este vorba din nou de o entitate aparte de Domnul Dumnezeu.

Putem concluziona într-un mod paradoxal că cercuri de raționalism ca Rasag și Rambam aleg o metodă adecvată științei secrete. „Slava Domnului” sau Șehina nu sunt o poreclă referitoare la Domnul Însuși, ci o „emanație” creată ca să se facă legătura cu poporul evreu.

O abordare total diferită o prezintă Ranak (Rabinul Nahman Krohman, Ucraina sec. 19) care aduce idea din dialectica hegeliană în felul următor: fiecare popor se fortifică prin întărirea forțelor spirituale care se găsesc în el. Din punctul acesta de vedere există o diferență esențială între Israel și restul popoarelor. În celelalte popoare aceste forțe sunt naturale și nu au o sursă aparte, pe când Israel își alimentează forțele dintr-o sursă „complet spirituală”, adică direct de la Domnul Dumnezeu. Scrierile sfinte se referă tocmai la această legătură metafizică între Israel și spiritul total când ele ne spun că Domnul se află în toiul Israelului, duhul Lui se relaxează în mijlocul poporului, iar prezența Sa se întinde deasupra lui și îl acompaniază și în exil.